

The new afforestation programme of the Government will create in 15 years a wooded area of nearly 6.000.000 hectares on the steppe of Southern Russia by: 1. planting 8 broad shelter belts with a whole length of 5320 kilometers (see on the map 1—8), 2. providing the agricultural properties of State (called: sovhos) and those of the peasant co-operatives (kolhos) with smaller belts and 3. afforestation of the shifting sand areas. The project also prescribes precisely how to grow and use the billions of plants needed, where to build watering-works etc. Where necessary a rotation of grassland and arable is planned. To carry out this gigantic programme a special Office will be established.

Die Forstwirtschaft der Sowjetunion. Gesamtwaldfläche 950 Millionen ha, jährlicher Zuwachs 630 Mill. m³. Die Holznutzung ist im Sinne des sozialen Arbeitssystems organisiert (Erzielung von fachgeschulten Waldarbeitern, weitgehende Mechanisierung, fortschreitender Sozialismus).

Der neue Aufforstungsplan der Regierung schafft in den nächsten 15 Jahren im Steppengebiet Südrusslands eine zusätzliche Waldfläche von annähernd 600.000 ha, bzw.: 1. durch Anpflanzung von 8 breiten Waldschutzstreifen mit einer Gesamtlänge von 5320 Km (siehe Karte); 2. durch Schaffung von Waldgürteln um die landwirtschaftlichen Grundbesitze des Staates (sog. Sowhose), bzw. der bäuerlichen Genossenschaften (Kolhose) und 3. durch Aufforstung der Flugsandflächen.

Dieser Plan verordnet zugleich in ausführlichen Anweisungen die Anzucht u. Verwendung der nötigen, mehrere Billionen zählende Pflanzenmenge, den Bau von Wasserwerken usw. Wo nötig, wird auch eine Wechselwirtschaft Grasfläche-Ackerland eingeführt. Die Durchführung dieser Riesenarbeit obliegt einem Sonderamt, dem erweiterte Befugnisse zugedacht sind.

Alföldi és közérdekű erdőtelepítési tervzet

Dr. techn. Benkovits Károly

I. A tervzet megokolása.

a) Közegészségügyi szempontok.

A Magyar Alföld még nem is olyan régen tejjel-mézszel folyó Kánaán volt, ahol az évezredek erdei húmusz ontotta az acélos búzát, buja legelői pedig óriási állatsordákat hízlaltak Európa táplálására.

Ma már Magyar Szaharaként emlegetik, amelyen végeleáthatatlan járatlan területek terpeszkednek. Termőrétegüket ezért folytonosan koptatja és apasztja az állandó északnyugati szél, és mindent elborító hatalmas porfelhőben szállítja szerteszét városra, falura, tanyára egyaránt, amely megüli az emberek, állatok tüdejét és melegágyat vet a halált hozó tuberkulózisnak.

Kiszikkadt legelőit fű helyett bojtortján lepi be, rajtuk legfeljebb a szöcskenyájnak jut némi táplálék, szántóföldjei pedig hatványozott munkaverejték és befektetett tőke ellenére csak szűkösen termelik az élelet; a gabonát.

Nem csoda tehát, hogy az Alföld értékes ősmagyar fajtája testileg-lelkileg satnyul és őseréje nem tud megküzdeni a tüdőbajjal.

Ennek megvilágítására szolgáljanak az 1947. évi statisztikai adatok, amelyek szerint az egyes országrészekben a *nyilvántartott* tüdőbetegek száma a következő:

Országrész	Erdősültség %	Tüdőbeteg-gondozó intézetek száma	Nyilvántartott fertőző és egyéb tüdőbetegek száma		
			egyén	‰-ban	szemléltetve
Felvidék	22	10	3.226	3.42	☐ **)
Dunántúl	16	40	22.411	11.98	☐
Alföld	4	51	35.914	13.55	☐

**) A Felvidéknek a többi országrészhez viszonyított szembetűnő aránytalanságát a szociális berendezkedés hiányából folyó elégtelen betegnyilvántartás magyarázza.

Az Alföldön tehát a legnagyobb mértékű a tüdőgondozás, ennek ellenére a tüdőbetegek száma mégis ott a legnagyobb.

Ugyanezt fejezi ki a halálozási arány is, amely szerint 10.000 lélekből tüdőbajban elhal a

Felvidéken: 13.1 ember,
Dunántúlon: 11.5 ember,
Alföldön: 16.2 ember.

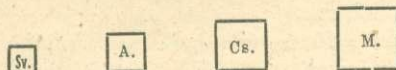
Szemléltetően kifejezve:

Európai viszonylatban pedig a gümőkór-halálozás 10.000 lélekre a következő képet mutatja:

Svájc . . . . . 8.7 lélek (erdősültség: 24.3%).
Ausztria . . . . . 10.9 lélek (erdősültség: 36.9%).
Csehszlovákia . . . . . 12.8 lélek (erdősültség: 33.6%).
Magyarország . . . . . 14.9 lélek (erdősültség: 12.6%).

Szemléltetően kifejezve:

A feltüntetett adatok kiáltóan igazolják azt, hogy közel egyenlő, illetve egyenlő szociális berendezkedés esetén van egy számottevő tényező, amely a tüdőmegbetegedést, illetve halálozást lényegesen befolyásolja, ez pedig az ország erdősültsége!

Nem kétséges tehát, hogy a gümőkór legnagyobb arányú alföldi elterjedésének egyik oka erdeinek esztelen kipusztításában rejlik. Mert nincsenek erdőpászták, amelyek a szél erejét megtörve porral telt és szennyezett levegőjét megszűrnék. Hiányoznak a városokat és falvakat környező nagyobb kiterjedésű erdőségek, amelyek illóolajokkal dús, páratelt, ózonos levegőjük természetes áramlásával kicserélhetnék a lakott helyek gázokkal, füsttel, porral és baktériumokkal megfertőzött levegőjét, és a mindennapi robottól elesigázott dolgozóknak testi-lelki üdülést és új munkakedvre való felfrissülést nyújthatnának.

Mindaddig pedig, amíg az egészséges helyi klíma megteremtésének említett akadályait meg nem szüntetjük és az erdősítéssel a többtermelés — és ezzel a jobb táplálkozás — lehetőségét meg nem teremtik, a közegészségügyi intézmények fokozódó és hatalmas költséget felemészítő munkája csak tüneti kezelést jelent, mert a fertőzést megakadályozni nem tudja.

b) Mezőgazdasági termelési szempontok.

Az Alföld erdősegei valamikor területének mintegy 33%-át borították. Kipusztulásukkal felbillent a két egymást kiegészítő őstermelő ágazatnak a mezőgazdasági termelés lehetőségéhez és felvirágzásához szükségszerűen megkívánt egyensúlyi viszonya.

A mezőgazdasági termelés lehetőségéhez megkívánt alapvető feltételek közül ugyanis az Alföld hatalmas kiterjedésű mezőföldekkel, megfelelő hőmérséklettel, illetve a kettős termeléshez is bőségesen elegendő — a termelési időszakban mintegy évi 2.000 órát meghaladó, azonban kihasználatlanul maradt — napfénytartalommal van megáldva.

A kettős termelés nemzetgazdasági szüksége pedig mindinkább előtérbe nyomul, mert a mostani termelési rendszer a rendelkezésre álló munkaidőnek csak csekély százalékát használja ki. Pl. egy vegyes termelésre berendezett 13 kh-as gazdaságban a gazdasági munkaév 200 munkanapjából mintegy 62 nap, vagyis 31%-a van csak kihasználva.

A termelés harmadik feltétele azonban: *a csapadék szükséges mennyisége* hiányzik. Évi átlaga 400—550 mm közt változik, ebből azonban a termelési időszakra jut a legkevesebb, sőt ez az összes csapadékmennyiség még a kapásnövények termesztéséhez sem elegendő. (A szükséglet legalább 600 mm.)

A hiány óriási költséget jelentő mesterséges öntözéssel volna pótolható, hogyha folyóink az ehhez megkívánt bőséges vízmennyiséggel állandóan rendelkeznének. Ez a kívánalom azonban csak korlátozott mértékben áll fenn; mert a nagyobb csapadéktól, amilyen hirtelen megáradnak, illetve túláradnak folyóink, már rövidebb szárazság esetén is ugyanolyan hirtelen apadnak le az öntözéshez szükséges vízmennyiség szintje alá. Ennek egyik lényeges oka pedig az erdőknek, mint természetes víztároló területeknek a hiánya.

Az erdő talaját borító és hűmüszban igen gazdag erdei alomnak ugyanis meglepően nagy a vízfelvevő és tároló képessége. A végtesajtott kísérletek (*E. Henry*) igazolják, hogy a teljesen száraz túlelű hűmüsz saját súlyának 4.15-szörösét elérő vízmennyiséget vesz fel, a lomblevelű hűmüsz pedig a súlyának 5.38-szorosáig növekszik vízfelvétel közben; levegőn való, vagyis természetes kiszáritás esetén pedig az első 3.38-szoros, a második pedig 4.41-szeres súlyszaporulatot mutat. Ez a súlytöbblet pedig kh-ankint 33—68 m³ vízmennyiséget jelent, ami 5.57—11.6 mm csapadéknak felel meg.

Az erdei alom tehát óriási szivacsként működik és — *Huffel* gondos megfigyelései szerint — lombos erdőben 61—71 mm csapadékot tud elnyelni, a legmeredekebb talajviszonyok esetén is, kiszárvágás nélkül. További sajátága még, hogy a talaj porhanyósságát megőrzi és azt a tömörítés és átfagyás ellen megvédi. Ez a hőmérsékletszabályozó képessége *Mac-Kinney* kísérletei szerint pedig a fagyási mélységet 40%-kal tudja csökkenteni.

Az erdő faállományának és talajtakarójának óriási felülete megakadályozza továbbá a csapadék elfolyását és lehetővé teszi annak a mélyebb rétegekbe való lassú és az erdő árnyékolása következtében maradéktalan leszivárgását, illetve tárolását. Ezt a lehetőséget pedig előnyösen segítik elő a fák mélyreható talajlazító gyökerei.

Nem vitás az sem, hogy az erdő nagy felületével átszűri a felületébe ütköző páratelt levegőt és nedvességét lecsapódásra készíti. *Hamberg* szerint ezért van az, hogy az erdők körzetében rendszerint több a csapadék, mint a fátlan területen.

Közismert tény továbbá, hogy az erdő hatalmas lombozata — különösen a tenyészeti időszakban — nagymennyiségű vizet párologtat el. Ez a mennyiség a tapasztalati és kísérleti adatok alapján — a fafaj és adottság szerint — 76—280 mm között változik. Ilyen vízfogyasztás *Hohnel* szerint pl. egy 35 éves lomboserdő 1 kh-ján évi 4741 hl. vízmennyiségnek felel meg; kísérletei alapján pedig az erdő az évi csapadékmennyiség 25—43.5%-át párologtatja el.

Ezek azok az adottságok, amelyek a száraz klímájú, csapadék-szegény Alföld mezőgazdasági termelését biztosan előmozdíthatják és a kettős termelést lehetővé tehetik a következő okokból.

A növényzet fejlődésének alapvető feltétele a csapadék, illetve a pára. Esőképzés ezidőszertint még nem áll módunkban, ellenben még van a lehetőségünk a levegő páratartalmának a megnövelésére és állandósítására, ha a mezőföldek arányosan erdőkkel váltakoznak. Mert az erdő dús lombozata az ismertett víztartalékból és a gyökérzetével érintkező mélyebb földrétegek talajvizéből párával telíti a levegőt és fedezi a mezőföld növényzetének páraszükségét; ezt a hatástávolságot a kísérletek alapján a fűmagasság 20—30-szorosára tehetjük.

Az Alföld területe hatalmas nyitott és ennek következtében a szél játékának kitett térség. Ennek a körülménynak a mezőgazdasági termelés szempontjából sorsdöntő növényélettani jelentősége van.

A szél ugyanis koptatja és apasztja a talaj termőrétegét. Szárító és párolgásra készítő hatásával sok nedvességet és hőt von el, megakadályozza továbbá a harmatképződést és a növényzetben túlságosan nagy elpárologtatást (lélekzés) idéz elő. Ezek a káros behatások pedig a növényzet fejlődését nemcsak gátolják, hanem teljesen meg is akadályozhatják.

Ennek a megszüntetésére a legtermészetesebb védekezés a megfelelően beállított fasorok, szélvédő pászták és erdősávok létesítése. Nagy támadó felületükkel ugyanis megtörik a szél erejét és ezzel megakadályozzák a talaj termőrétegének elfúvását, valamint a növényzet szélverését; szélmentes felületet teremtenek, amely a futóhomokot helyben marasztalja, a vetés elvándorlását megszünteti és meggátolja a gondos Természet meleget és védelmet nyújtó hótakarójának az elsodrását.

Tapasztalt tény továbbá, hogy az erdőben a hőmérséklet télen nagyobb, nyáron pedig — a legnagyobb hőség idején — 3—4 fokkal is kisebb, mint a környező mezőföldeken. Ez a körülmény pedig a különböző hőmérsékletű levegőrétegek természetes kieserélődése folytán a növényélettani jelenségekhez megkívánt légáramlást teljes mértékben biztosítja.

Ezzel a sajátosságával az erdő a hőmérséklet szabályozásának és állandósításának fontos szerepét látja el.

A gazdasági fásításoknak a mezőgazdasági termelésre kifejtett jótékony hatása ma már elvitathatatlan tény. Ezt igazolják a széleskörű kísérletek eredményei, amelyek a termésnek többszörösére való emelkedéséről tanúskodnak.

Tapasztalatok bizonyítják továbbá azt, hogy a befásított területek szomszédságában lévő silány legelők növényzete előnyösen megváltozik és a szárazfüvek (xerofiták) helyét kiváló gyepnövények váltják fel.

Angliában az első világháború idején a termelési terület megnövelése érdekében kiirtották a védőbozótokat, és azt tapasztalták, hogy ennek következtében — a levegő állandó párateltsége és a bő csapadék ellenére is — a terméseredmény a réteken és a szántókon egyaránt érzékenyen csökkent.

A moszkvai talajtani intézet tanára, *M. K. Gladiszovszkij* sok évi megfigyelései alapján kimutatta, hogy a gazdasági fásításoknak milyen jótékony a hatásuk, különösen az őszi vetésekre, mert a hótakaró rögzítésével megakadályozzák a kifagyást. 1937—39-ben végzett kísérletei továbbá azt igazolták, hogy a fasorokkal, erdőpásztákkal védett mezőföldek terméseredménye 30—50%-kal nagyobb volt a többinél.

A faszorok termelést-csökkentő beárnyékolási réme ezzel megdőlt, alaptalan szöbeszöddé, népi babonává vált; ilyenekkel ma már csak a rossz gazda igyekszik mulasztását szépíteni és palástolni.

Teljes biztossággal állíthatjuk tehát, hogy az Alföld okszerű mezőgazdasági termelésének, illetve többtermelésének elengedhetetlen feltétele az erdő, amely ezenfelül a talajerő fenntartásának és biztosításának egyedüli tényezője.

Igen meggyőző példát találunk erre az Egyesült Államokban is, ahol az első világháború után rádöbbsentek arra, hogy a mezőföld növelése érdekében végrehajtott nagy erdőpusztítás folytán védtelenül maradt termőföldek a szél koptató és a víz elsodró hatására rövid idő alatt végzetesen leromlottak, s ennek következtében a mezőgazdasági termelést komoly válság fenyegette. Ennek elhárítása érdekében hozta meg Roosevelt elnök talajvédelmi törvényét, amelynek végrehajtását az 1937-ben működésbe lépett Nemzeti Talajvédelmi Szolgálat (*Soil Conservation Service*) látja el.

A hatalmas szervezetté kiépített talajvédelem tudományos intézeteket, kísérleti állomásokat, telepeket és laboratóriumokat létesített rövid idő alatt oly költséggel, amely amerikai viszonylatban is jelentős; ez igazolja legjobban a termelési kérdés megoldásának sorsdöntő jelentőségét.

A szervezet felügyelete alá mintegy 700 millió kat. hold megvédendő mezőföld tartozik. A termelésbe való visszahódítását pedig kísérletek alapján kidolgozott nagyszabású tervek szerint létesített szélvédő fasorok, erdőpászták, védősövények és erdőtestek ültetésével hajtja végre, mégpedig olyan sikerrel, hogy évente átlagosan 700.000 kh-at hódít vissza a közgazdasági termelésbe.

Ez a hatalmas nemzetmentő gondoskodás pedig olyan államban megy végbe, amelynek erdőszültsége jelenleg is eléri a 28,5%-ot, ahol tehát a két őstermelő ágazat megkívánt egyensúlyi helyzete még kedvezőnek mondható.

Még ennél a nagyszabású munkánál is jelentősebb az a vállalkozás, amely a Szovjetunió most nyilvánosságra hozott 15 éves fásítási tervében került az ámuló világ szeme elé.

Az óriási feladat részleteit Madas András ismerteti lapunknak ugyanebben a számában; az éghajlati, termőhelyi és gazdasági adottságok hasonlósága alapján messzemenő következtetéseket vonhatnak le belőlük a hazánkban végzendő munkákhoz!

Ilyen meggyőző példa továbbá a bennünket közelebről érintő Deliblát is, amelyet a török hódoltság idején még csaknem teljesen erdő borított. Erdőállományának kipusztítása a XVII. század végén, a törökök kivonulásával lehetővé vált telepítéssel vette kezdetét.

A rendszertelenül kiirtott területeket a telepések kíméletlenül legeltették, ennek folytán az erdő természetes felújulása lehetetlenné vált. A legelő-állat taposása következtében feltúrt és meg-

lazult homoktalaj védőnövényzete is elpusztult, a felszabadult homok pedig az uralkodó délkelet-északnyugati szélnek a «kosavá»-nak vált szabad prédájává. Ezzel azután megindult az élethalálharc a futóhomokkal, amely könyörtelenül temette el a mezőföldeket, földönfutóvá tette a telepeseket, úgyhogy a XVIII. század végén a homok-sivatag a Duna vonalától Dunadombtól kiindulva elérte a Versec-Alibunári vonalat, betemetve mintegy 70.000 kh egykor virágzó erdő- és mezőgazdasági földet.

A mindenüktől megfosztott telepések jajkiáltására az akkori kormányzat is kénytelen volt felfigyelni, és azonnali intézkedéseket tett a veszedelmessé vált futóhomok megkötésére. A mentési munkálatok 1818-ban indultak meg. Ezekben a magyar erdőszet is kivette részét és eddig elért eredménye 43.200 kh. virágzó erdő- és mezőgazdaság.

Több mint egy évszázad kellett tehát ahhoz, hogy a könnyelműen végrehajtott erdőpusztítás következményeit óriási anyagi áldozatok és munkateljesítmény árán helyrehozzák s *Bachofen Ferenc* főerdőtanácsos szaktudása és törhetetlen akarata indította meg azt a nagyszabású talajkötő munkát, amely nélkül fővárosunk ma talán a Szegeден átvonuló karaván-úton volna csak elérhető.

c) Arvízvédelmi szempontok.

Évszázados gyakorlat a vízmosásoknak erdősítéssel való megkötése, s az eddigi tapasztalatok szerint ez az egyedüli célra vezető módszer.

Az erdő hatalmas lombozatára lehulló esőcseppek ugyanis szétporladva, lecsökkent sebességgel folynak le a fatörzsre, az erdő aljnövényzetére, illetve az alomra és lassan, megszűrve szivárognak be az erdő talajtakarójába, illetve talajába. (Ez a titka az erdős vidékek kristálytisza kitünő ivóvízének.)

Ennek során a víz kimosó (eroziv) és sodró ereje, amely a sebességnek a négyzetével, illetve hatodik hatványával arányos, megszűnik. E két veszedelmes erő nagyságának ismeretében érthetővé válik a fátlan területre hirtelen lezúdult kisebb csapadéknak is a hatalmas pusztító hatása, amely a hegyoldalak talaját lesodorja, a mezőgazdasági területeket törmelékkel árasztja el és temeti be.

Amint már azt az előbbieken ismertettem, az erdő talajtakaróját alkotó alom és az alom által állandóan porhanyó és fagymentes állapotban tartott erdőtalaj hihetetlen mennyiségű vizet vesz fel és raktároz el, az erdő fái pedig gátként tartják vissza a vizet. Ezeknek a tényezőknek következtében a felesleges víz ki- és elszívargása lassú és sokszor csak hetek múlva következik be. Ezzel a hatásával az erdő a vízgyűjtő patakok vízmennyiségét állandósítja és lefolyását szabályozza, illetve elfolyását hosszabb időre tolja

ki, tehát az árvíz tetőzését (kulminációját) késlelteti, egyben gátolja a mederkimosást és feliszaposodást.

Igazolják ezt *Lowdermill* Kínában végrehajtott kísérletei, amelyek szerint az erdőtlen területek vízfolyása átlagosan 47-szeresen nagyobb, mint az erdős területeké.

A közöltek szemléltetésére ismertetem a Krassó-Szörény vármegyét 1910-ben sújtott árvízkatasztrófát, amelyet hatalmas felhőszakadás idézett elő. A rövid idő alatt lezúdult víztömeg 188 emberéletet, 2600 lakó és gazdasági épületet pusztított el és rongált meg, közutakat, vasúti pályákat, ipartelepeket rombolt össze, a lesodort kavicsbordalék pedig 3564 kh. mezőföldet árasztott el és tett teljesen, vagy hosszabb időre terméketlenné. Az okozott kárt 15.62 millió koronára becsülték, ez mai értékben mintegy 300 millió forintnak felelne meg.

A megejtett vizsgálat kétséget kizáróan megállapította, hogy a pusztítást jelentékeny mértékben a környék megfelelő erdősültségének a hiánya, illetve a korábbi erdőpusztítás okozta. A pontosan végrehajtott felvételek igazolták ugyanis, hogy azokon a fátlan részeken, amelyek környezetének erdősültsége az összes terület 30%-át nem haladta meg, a károsítás legalább 5-szörösen, de helyenkint 62-szeresen nagyobb volt, mint azokon a fátlan részeken, amelyek környezetét legalább 60%-ban erdő borította. Vagyis ugyanaz a csapadékmennyiség aránytalanul kevesebbet károsított az erdővel koszorúzott völgyekben, és a hatalmas víztömeg gyorsabb, tehát ennek következtében pusztítóbb lezuhanása ott következett be, ahol több volt az erdei kopárterület.

Ezt a ténymegállapítást mindenben megerősítette ugyanennek a vármegyének más vidékét 2 évvel későbbben ért árvíz, amikor a leesett víztömeg az előbbinél még nagyobb volt, utakat, vasutakat sodort el, ellenben nem borított el kavicsörmelékekkel mezőgazdasági területeket, az okozott kár pedig az előbbinél jelentékenyen kisebb volt. Ennek kizárólagos oka pedig az volt, hogy a csapadék olyan területekre hullott, amelyek völgyeit erdő borította.

Intő példa erre a Karszt is, amelynek hajóépítésre kiválóan alkalmas erdőállományát a XIX. század elején pusztították ki, nem gondoskodva a felújításról. Védőállomány hiányában az erdő talaját lesodorta a víz. Azóta is legnagyobb részben kietlen, mintegy 4 millió kh kiterjedésű hatalmas, kopár sziklaország, amely kiesett a közgazdasági termelésből, visszahódítása pedig óriási munkát és költséget igényel.

Jellemző példa továbbá Franciaország, ahol a napoleoni háborúk szanálására feláldozták az Alpok, Pireneusok és Cevennek erdőkincesit. Ennek következménye volt azután a pusztító árvizek sorozata, a mezőgazdasági területek elárasztása és hatalmas méretű vízmosságok keletkezése. Ezeknek a nemzeti szerencsétlenségeknek a

megakadályozása, illetve megszüntetése érdekében 1861 óta folynak azok a hatalmas méretű talajkötő és erdősítési munkálatok, amelyek költsége a francia háztartást aránylag a legsúlyosabban terheli.

További példák: a valamikor termékenységükről híres Kisázsia és Görögország, amelyek erdeik kiirtása következtében kopár és száraz területekké váltak, valamint Itália hajdani gabonakamrái Szicília és Szardínia: ma szintén kietlen, sivár területek.

Kétségtelen tény tehát, hogy az árvíz elleni védekezés lényegében kizárólag erdősítéssel oldható meg. Erre különösképen földrajzi helyzetünk is készítet, mert a Kárpátok medencéjét környező hegyvidéki területek erdőgazdasági ténykedései hatáskörünkön kívül állanak. Ennek következtében pedig még azzal a csapadéktöbblettel is számolnunk kell, amely ezekre a sajnos nagyrészt elkopárosodott területekre — különösen hó alakjában — lehull, mert annak legnagyobb tömege folyóinkon folyik át, illetve vezetődik le.

Ennek a veszélynek az elhárítására alakult meg az első világháború után az ú. n. «Állandó Vízügyi Bizottság» (CRED); komoly nemzetközi szervezet volt, azzal a feladattal, hogy a dunavölgyi államok oktalan erdőpusztításait megakadályozza és a vízrendezésekkel kapcsolatos erdősítéseket végrehajtsa.

Különösen magyar közgazdasági szempontból életbevágóan fontos hivatását, sajnos, a második világháborúig betölteni nem tudta, szükséges életrehívása pedig ezideig még nem történt meg.

A hűmusszal telített alomtakarónak és erdőtalajnak a mezőgazdasági termelésre kifejtett, előbb ismertetett jótékony hatása, valamint az árvíz elleni pótolhatatlan védelmi tulajdonsága azonban a fizikai behatások — pl. legeltetés — következtében, jelentéke nyen csökken. Tartamos legeltetés esetén, vagy értékes talajtakarójának alomszedéssel történő eltávolításával pedig teljes mértékben megszűnik. Az erdő talajtakarójában élő parányszervezetek (mikroorganizmusok) világának megbolygatásával és megszűnésével azonban az erdő faállományában is elmaradhatatlanul táplálkozási zavarok következnek be, s ennek folyománya a pótolhatatlan fanövedék-veszteség.

A legeltetéssel és az alomhasználattal tehát az erdőnek, mint élettani egységnek csökken, sőt megszűnik a magyar termelési és árvízvédelmi viszonyok szempontjából sorsdöntő fontos rendeltetése, és ezzel a befektetett költség, különösen pedig a hatalmas munkateljesítmény kérdésessé válik, illetve kárbevész. És mindez bekövetkezik a nélkül, hogy a legelő-állatra legalább viszonyítva előnyt jelentene és a trágyának felhasznált alom a termeléshez megkívánt anyagokat pótolni tudná. Ezt mindennél meggyőzőbben igazolja az a tény, hogy az alföldi szarvasmarha, noha erdők hiányában erdei legelőben nincsen része, mind növekedésben, mind pedig tejhozamban a mostohább takarmánytermelési viszonyok közt sem marad el az erdős vidékek erdőben legeltetett és erdei lombbal almozott állataitól.

Ez a két erdőromboló mellékhasználat a nyugati kultúrállamokban ismeretlen; nálunk csak a sajnálatos tudatlanságból és megrögzött rossz szokásból származó macacosság ragaszkodik hozzájuk és okozza a két egymásra utalt őstermelő ágazat között az áthidalhatatlan ellentéteket. *Pedig az a sarkigazság, hogy az erdő nem a legeltetés vagy a trágyatermelés érdekében létesül, megdönthetetlenül világos, és semmiképpen sem tekinthető nemzeti vagyonszaporulatnak az olyan befektetés, amely az erdőnek, mint feltett nemzeti kincsnek a feláldozásával jön létre.*

Parancsoló követelmény tehát, hogy ezeket az ártalmas használatokat végérvényesen bezüntessük.

d) Erdőgazdasági szempontok.

Osszevetve az elmondottakat, megdönthetetlen tényként állíthatjuk, hogy az alföldi termőföldek további pusztulásának megakadályozása, mezőgazdasági termelésük felvirágzása és ezzel a többi közigazgatási ágazat okszerű kifejllesztése, továbbá az alföldi dolgozók közegészségi állapotának feljavítása, valamint az ország árvíz elleni megvédeése alapvetően *csak a megfelelő fásítással oldható meg.* E nélkül csak gazdasági tengődés, teljes kiszolgáltatottság lehet az osztályrészünk.

A fásításra azonban erdőszegénységünk is reakényszerít. Leromlott állapotban lévő, 2.067 millió kh erdőgazdaságunk 80 millió m³-re becsült fatökéje ugyanis a mintegy 6 millió m³ csökkentett évi faszükségletünknek legfeljebb a 20%-át fedezheti. A hiány pótlását az amúgy is csak rövid időre (mintegy 10 évre) elégséges fatöke felhasználása nem teszi lehetővé, mert ezzel a *közigazdasági összhang bomlana fel és vele a mezőgazdasági termelés lehetetlenülése következne be;* behozattalal való pótlása pedig olyan összeget igényelne, amely az összes dolgozók munkaeredményének jelentős mennyiségét emésztene fel és gazdasági megerősödésünket szinte lehetetlenné tenné.

Ennek igazolásául közlöm az 1920—1930. évek külforgalmának átlagos statisztikai adatát, amely szerint évi átlagos fabehozatalunk értéke 100 millió pengő volt, ezzel szemben a gabonakivitelünk értéke 54 millió pengőre rúgott. Vagyis a faszükséglet értéke legfőbb kiviteli terményünk értékét 46%-kal haladta meg. Ez az értékviszony pedig akkor állott fenn, amikor erdőállományunk még jó állapotban volt és mintegy 220 millió m³-re becsült fatökéje faszükségletünknek közel 55%-át fedezhette, országunk pedig nem állt romokban.

Ezekből az adatokból nyilvánvaló, hogy szükségelt fabehozatalunk értéke sokszorosa lenne a jelzett összegnek, amelynek terményben való kiszolgáltatására sincs meg egyelőre a lehetőségünk.

A közérdekű erdőtelepítést az 1879:XXXI. tc., majd az annak helyébe lépett 1935:IV. tc. szabályozza, az Alföld befásításáról pedig az 1923:XIX. tc. intézkedik. Az ezek alapján elért eredmény, amit

a mintegy 2.2 milliárd kiszolgáltatót facsémével és mintegy 20 millió pengő erdősítési segéllyel jól kellett volna élni, a kívánatos megértés és a szükségelt költség hiányában azonban elenyészően csekély.

Az eredménytelenség legfőbb oka azonban mégis a kellő szakértelem hiánya volt, mert a nagyhorderejű tervezet megvalósításában az erdőgazdasági szakszemélyzet költség hiányában csak tanácsadásra és ingyenes csemeték kiszolgáltatására szorítkozhatott; a legfontosabb munka — a fásítás — a megkívánt szakértelemmel nem rendelkező birtokosra maradt, aki bizony sokszor kénye-kedve szerint cselékedett.

Anyagiak hiányában nem volt ugyanis lehetőség egy olyan különlegesen kiképzett erdészeti szervezet felállítására, amely meg tudott volna küzdeni a fásításnak ezerféle, különösen alföldi viszonylatban nehéz problémájával.

Akik csak némileg ismerik az Alföld lépten-nyomon a legfuresztabban változó talaját, bonyolult termelési viszonyait, tisztában vannak azokkal a nehézségekkel, amelyeket a fásítás jelent és jól tudják azt is, hogy a sikert csak *különleges elméleti és gyakorlati szaktudás* biztosíthatja. A követelmények pedig olyan nagyok és sokrétűek, hogy maradék nélküli végrehajtásuk csak egy önállóan működő és teljes munkacréjét igénybevevő szervezettől remélhető.

A munkálatnak egyik legfontosabb követelménye a talajtani viszonyok feltárása és ennek eredményeképpen azoknak az erdősítési módszereknek a gyakorlati rögzítése, amelyek a rendeltetésük szerint megszabott célirányossággal végrehajtott fásítás sikerét biztosíthatják. Ezeket a feladatokat a szervezettel együttműködő kísérleti és talajkutató telepek végeznék.

A végcél a fásításnak olyan módon és mértékben való végrehajtása, amely az Alföld gazdasági és közegészségügyi felemelkedését, az árvízvédelmet és az ország faellátását biztosíthatja.

Az ország szántóterületének kiterjedése 9.780.933 kh, amelyből az Alföldre 5.679.598 kh, vagyis az összes szántóterület 58%-a esik.

Ebből a 8 millió lakos közéletéhez megkívánt 14.9 millió q kenyérgabona (4.5 millió lakosra fejenként 2.0 q-t számítva = 9.0 millió q, 3.5 millió lakosra a 1.7 q = 5.9 millió q), valamint a szükséges 3.5 millió q vetőmag. Összesen tehát 18.4 millió q gabona termeléséhez — kh-ankint 6 q-ás átlagtermést számítva — mintegy 3.07 millió kh szántóterület szükséges.

A többi (takarmány, ipari növény, kapásnövény, szőlő és gyümölcs) terményhez a norfolki 4-es vetőrendszer szerint kívánatos a jelzett magtermelő területnek a 75%-a, vagyis 2.3 millió kh. (Az országosan szükséges termőterület tehát 5.37 millió kh, amelyből az Alföldre ennek a 58%-a, vagyis 3.11 millió kh jut.

Az alföldi fogalom alá eső terület összesen 7.779.687 kh. Ebből a terméketlen, ú. n. vakszik mintegy 1 millió kh, úgyhogy a ter-

melésre alkalmas terület kerekén 6.78 millió kh. Ebből levonva a mezőgazdaságilag művelendő 3.11 millió kh-at, többletként 3.67 millió kh mutatkozik, amelyből legalább 1 millió kh-nak a befásítására volna szükség, hogy a jelzett cél elérhető legyen.

Ez a mennyiség pedig a termelésre alkalmas 6.78 millió kh-nak a 14.7%-a. Ehhez járulna az ország egyéb területén elszórtan mintegy 50.000 kh kiterjedésű, közérdekből befásítandó kopár, úgyhogy a jelen tervszellettel összesen 1.050.000 kh befásítása volna végrehajtandó.

A tervezett fásítás 40 év alatt előirányozható végrehajtásával az Alföld erdősültsége 4%-ról 18.7%-ra, az egész országé pedig a jelenlegi 12.6%-ról 19.2%-ra emelkednék. Ez annyit jelent, hogy meglévő erdőgazdaságunk már megindított átszervezésével a 3.12 millió kh-ra növekedett magyar erdőterület (jelenlegi erdőállományunk 2.067 millió kh, a tervezett fásítás 1.05 millió kh) évi növedéke elérné m^3 6 millió m^3 -t, amely az országos faszükségletet — a jelenlegi 20%-kál szemben — teljesen fedezné.

A munkálat két ütemben volna végrehajtandó, és pedig 20 év alatt 200.000 kh alföldi és 50.000 kh kopár, a következő 20 év alatt pedig a további 800.000 kh alföldi terület kerülne befásításra.

Számolni kell ugyanis a megszervezés és a nagyszabású munkálat kezdeti nehézségeivel, a mostoha éghajlati viszonyokkal, a fokozatosan kialakuló legjobb fásítási rendszerek lehetőségeivel. A tapasztalatok alapján kidolgozott és bevált módszerek bevezetésével az akadályok nagyrészt önmaguktól megszűnnek és ezzel lehetővé válna 20 év múlva az évi fásítási területnek 10.000 kh-ról 40.000 kh-ra való növelése.

A fásítást a termőhelyi viszonyok figyelembevételével lehetőleg gyorsan növvő és ennek következtében jelentős növedéket szolgáltatató fafajokkal tervezzük végrehajtani, úgyhogy a véghasználatokat már a 21. évvel el lehet kezdeni.

Ennek első eredménye volna — a sikeresen beerdősített 250.000 kh szabályos korfokozatán kh-ankint 2 m^3 növedéssel számítva — 500.000 m^3 fahozam, mint évi kamat, amelynek mai forgalmi értéke mintegy 50 millió forintnak, tőkeértéke pedig — 3%-al kamatozó örökös járadékként számítva — mintegy 1.7 milliárd forintnak felelne meg. (50 millió : 0.03 = 1.7 milliárd.)

Fásítási költségtérítés címén a véghasználati érték 25%-a, vagyis 12.5 millió forint az államot illetné, ennek tőkeértéke mintegy 416 millió Ft lenne. (12.5 millió : 0.03 = 416 millió.)

A fémmillió m^3 fahozam — 0.75 m^3 -es fejadagot számítva — már 667.000 személy faellátását, illetve az Alföld faszükségletének mintegy 16%-át fedezné.

Ez a fahozam az évenként végzett további erdősítések mennyiségével arányosan növekedne és a 41. évben — a tervezett 1.05 millió

kh sikeres befásításával — 2.1 millió m^3 -re emelkedne. Ennek mai forgalmi értéke mintegy 210 millió, örökös járadékként 3%-kal számított tőkeértéke pedig 7 milliárd forintnak felelne meg. (A számítás a következő: $210 \text{ millió} : 0.03 = 7 \text{ milliárd}$).

Ennyivel növekedne az ország erdőgazdasági vagyonállománya.

Fásítási költségmegtérítés címén a véghasználat értékének a 25%-a, vagyis 52.5 millió forint az államok illetné; ennek örökös járadékként 3%-kal számított tőkeértéke pedig mintegy 1.7 milliárd forint lenne.

Ennek a közérdekű munkálatnak a végrehajtását a 12.120/1945. M. E. sz. kormányrendelettel életbe léptetett és a mintegy 1.5 millió kh állami tulajdonu erdőgazdaságot ellátó Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek (MÁLLERD) vállalta, de ezt a feladatát, különösen a pénzügyi kívánalmak szempontjából, nem teljesíthette. Megalakulásakor ugyanis nem volt még megállapítható a kezelésébe került erdők fatőke-szegénysége, a fajuk háruló köz- és szociális terhek nagysága, a faválasztékoknak az általános szűk kereseti lehetőségek szerint megállapítható és ezért az önköltségi árszínvonal alatt álló csekély forgalmi ára és legfőképpen az erdők fatőkénének a sürgős gyarapításához (mintegy 0.5 millió kh vágástisztás felújítása), valamint az üzemének korszerűsítéséhez és szükséges kiépítéséhez megkívánt költségek nagysága.

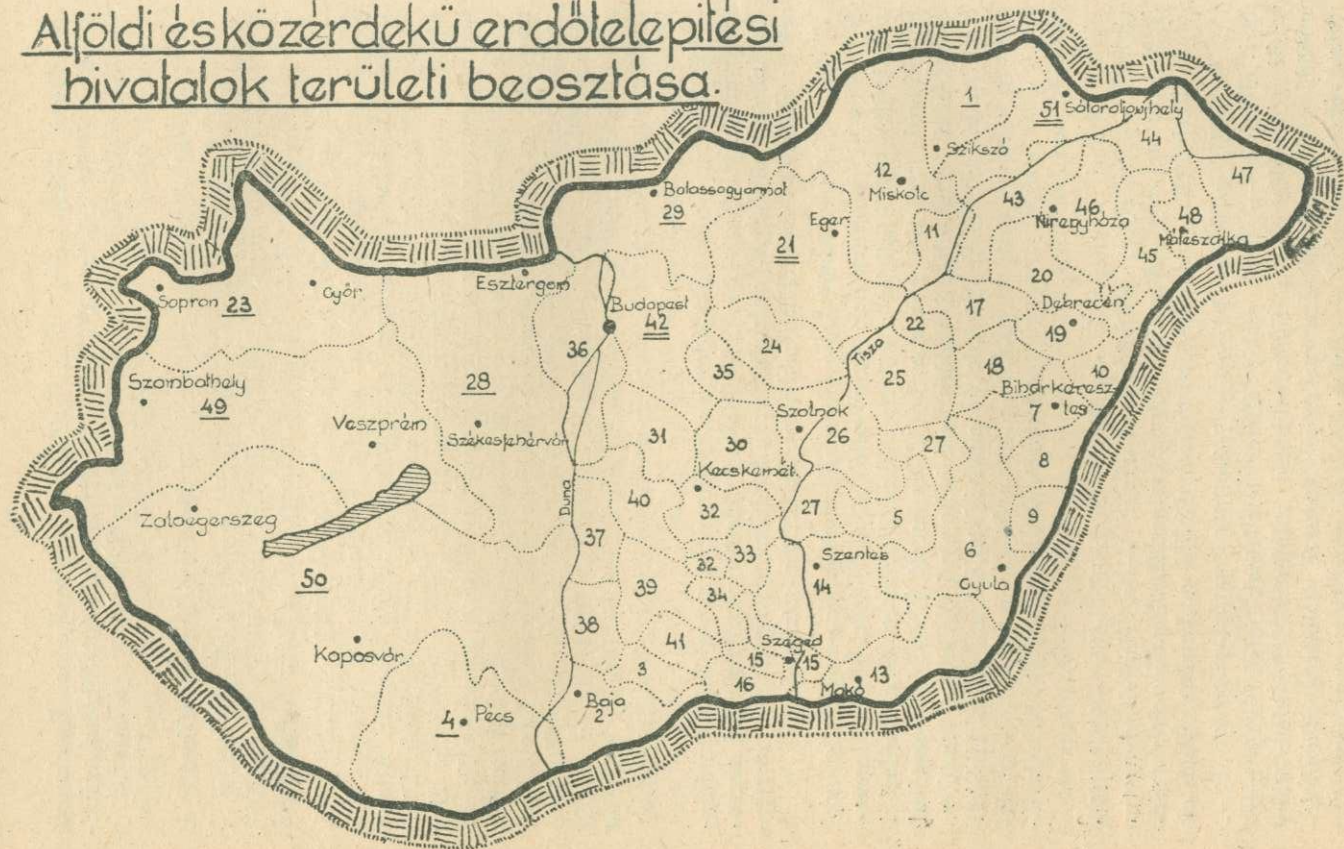
Jövedelme pedig előreláthatóan csökkenne, mert a 3 év óta folytatott mintegy háromszoros évi túlhasználatokat a mezőgazdasági termelés lehetetlenülésének, valamint az állandóan fenyegető árvízveszélynek az elhárítása érdekében máholnap be kellene szüntetnie.

Az előadott fásítási program végrehajtása a magyarság népi és gazdasági közérékének parancsoló követelménye. Ezért legsürgősebb állami feladatként a következőkben ismertetett és a Gazdasági Főtanácsnak 1948. évi november hó 18.-án hozott 57. sz. határozatával életre hívott «alföldi és közérdekű telepítési erdőhivatalok és kísérleti állomások» által való teljesítése — meggyőződésem szerint — a demokratikus kormányzat egyik legidősebb nemzetmentő ténykedésének kellene lennie!

A fásítási munkálatok egyöntetű és hatályosabb végrehajtása céljából — az eltérő alföldi típus szerint — a Tiszától nyugatra és keletre egy-egy felügyeleti körzet volna létesítendő, ezek vezetését kiterjedtebb jogkörrel felruházott kiváló szakember látná el.

Az egész szervezet közvetlen irányítását, felügyeletét és pénzügyi ellátását — mint csakis állami feladatnak minősíthető igazgatási ténykedést — a földművelésügyi miniszter felügyelete alatt működő «Nagy-alföldi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat» *államköltségen* végezné.

Alföldi ésközérdekű erdőtelepítési hivatalok területi beosztása.

**A „Nagy-alföldi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat”
alföldi és közérdekű telepítési erdőhivatalai és kísérleti állomásai.**

A vármegye		Alföldi területen			Egyéb területen			
neve	egész kiterjedése kh	hivatali kerületnek tervezett járások						
		neve	kiterjedése: kh	Az 1923: XIX. to. alapján fásításra kijelölt terület: kh	neve	kiterjedése kh	Az 1935: IV. to. alapján fásításra kijelölt terület: kh	A tervezett hivatal székhelye
Abaúj-Torna	291.730				Összes járások	291.730	5,518.3	1. Szikszó.
Bács-Bodrog	367.195	Bácsalmási	90.061	727	.	.	.	2. Baja
		Bajai	147.999	1.136	.	.	.	
		Baja thj. v.	34.708	23	.	.	.	
		Összesen	272.768	1.891	.	.	.	5. Jánoshalma
		Jánoshalmi	94.427	4.609	.	.	.	
Baranya és Tolna	697.485				Összes járások	1,323.170	4,222.6	4. Pécs
Békés	661.701	Békési	103.275	155				5. Békéscsaba
		Gyulai	73.129	323				
		Orosházi	72.322	962				
		Békéscsaba m. város	51.416	307				
		Gyula mv.	32.910	219				
		Orosháza m. város	36.323	363				
		Összesen	369.375	2.329				
		Szeghalmi	120.668	1.269				6. Szarvas
Gyomai	65.492	464						
Szarvasi	106.166	1.424						
Összesen	292.326	3.147						
Bihar	481.573	Berettyó-újfalui	101.874	2.063				7. Berettyó-újfaló
		Sárréti	60.783	1.189				
		Összesen	162.630	3.852				
		Bihar-keresztesi	89.864	1.928				8. Bihar-keresztes
		Cséfa-n-szalontai	101.373	2.785				9. Sarkad
		Derecskei	61.929	1.335				10. Nagyléta
		Nagylétai	65.777	1.110				
Összesen	127.708	2.445						

A vármegye		Alföldi területen			Egyéb területen					
neve	egész kiterjedése: kh	hivatali kerületnek tervezett járáások								
		neve	kiterjedése: kh	Az 1933: XIX. tc. alapján fáfításra kijelölt terület: kh	neve	kiterjedése kh	Az 1935: IV. te. alapján fáfításra kijelölt terület: kh	A tervezett hivatal székhelye		
Borsod-Gömör	666.042	Mezőcsáti	108.770	7.302				11. Mezőcsát		
		Mezőkeresztssi	42.438	848						
		Mezőkúvesdi	40.961	2.174						
		Miskolci	40.100	628						
		Miskolc thj. város	5.000	100	összes járáások	428.723	14.342.4		12. Miskolc	
	összesen	128.499	3.750		428.773	14.342.4				
Csanád	326.056	Battonyai	76.951	80						
		Központi	72.521	1.199						
		Mezőkővácsházi	82.726	66						
		Torontáli	47.187	237						
		Makó mv.	46.670	166						
	összesen	326.056	1.748					13. Makó		
Csongrád	618.092	Csongrádi	101.517	135						
		Mindszenti	83.564	281						
		Hódmezővásárhely thj. város	132.258	828						
		Szentes mv.	68.695	1.214						
		Csongrád m. város	40.531	863						
	összesen	426.565	3.321					14. Szentes		
		Kiskun-dorozsmai	49.728	7.434					15. Kiskun-dorozsma	
		Szeged thj. város	141.789	2.829					16. Szeged	
Hajdú	615.426	Központi	193.002	5.394					17. Balmazújváros	
		Püspök-ladányi	111.569	3.545						
		Hajdúszoboszló mv.	41.506	1.005					18. Püspök-ladány	
			összesen	153.075	4.610					
		Debrecen thj. város	166.284	5.783						19. Debrecen
		Hajdú-böszörmény mv.	56.778	428						20. Hajdúnánás
		Hajdúnánás mv.	46.287	1.652						
	összesen	103.065	2.080							

A vármegye		Alföldi területen			Egyéb területen											
neve	egész kiterjedése kh	hivatali kerületnek tervezett járások														
		neve	kiterjedése kh	Az 1923: XIX. tc. alapján fásításra kijelölt terület kh	neve	kiterjedése kh	Az 1935: IV. tc. alapján fásításra kijelölt terület kh	A tervezett hivatali székhelye								
Heves	671.386	Egri	61.898	486	összes járások	321.995	13.321.6	21. Eger								
		Gyöngyösi	41.069	521												
		Hatvani	22.949	165												
		Hatvan mv.	10.848	108												
		Hevesi	103.824	2.178												
Összesen	240.578	3.458														
		Tiszafüredi	108.813	5.182				22. Tiszafüred								
Győr-Moson Sopron	414.614 337.066				összes járások	751.680	750.0	23. Győr								
Jász-Nagykunszolnok	943.436	Jászsági alsó	91.121	247				24. Jászberény								
		Jászsági felső	78.679	225												
		Jászberény m. város	48.030	424												
		Összesen	217.830	896												
		Tiszai felső	165.188	2.717								25. Karcag				
		Karcag mv.	67.223	686												
		Kisújszállás mv.	35.628	509												
		Összesen	268.039	3.912												
		Központi Tiszai közép	102.418	499												26. Szolnok
		Mezőtúr m. város	122.308	1.371												
Szolnok m. város	71.281	215														
Összesen	26.221	217														
Összesen	322.288	2.302														
Tiszai alsó	103.558	962				27. Kunszentmárton										
Túrkeve m. város	31.781	378														
Összesen	135.339	1.340														
Komárom-Esztergom Fejér	344.437 697.236								összes járások	1.041.673	1.792.6	28. Esztergom				
Nógrád Hont	490.389								összes járások		5.798.0	29. Balassagyarmat				

A vármegye		Alföldi területen			Egyéb területen			
neve	egész- kiter- jedése: kh	hivatali kerületnek tervezett járások						
		neve	kiter- jedése: kh	Az 1923: XIX. tc. alajján fásításra kijelölt terület: kh	neve	kiterjedése kh	Az 1935: IV. tc. alajján fásításra kijelölt terület: kh	A tervezett hivatal székhelye
Pest- Pilis- Solt- Kiskun	2.714.522	Abonyi	59.333	1.321	.	.	.	30. Cegléd
		Monori	80.683	1.263	.	.	.	
		Cegléd mv. Nagykőrös m. város	49.963 66.811	675 1.680	.	.	.	
		Összesen	262.790	4.939	.	.	.	.
		Alsódahasi	183.355	3.420	.	.	.	31. Alsódabas
		Kecskemét thj. város	168.237	3.846	.	.	.	32. Kecskemét
		Kiskun- félegyháza m. város	66.421	1.056	.	.	.	33. Kiskun- félegyháza
		Kiskun- félegyházai	131.650	6.021	.	.	.	34. Jászszent- lászló
		Gyömrői	15.400	615	.	.	.	35. Nagykátai
		Nagykátai	119.127	1.994	.	.	.	
		Aszódi Gödöllői	29.092 7.000	200 100	.	.	.	
		Összesen	170.619	2.809	.	.	.	.
		Ráckevei	103.846	5.611	.	.	.	36. Budapest
		Központi	20.008	200	.	.	.	
		Szentendre	24.928	249	.	.	.	
		Vác	52.311	223	.	.	.	
		Budapest székváros	10.000	1.100	.	.	.	
		Kispest mv. Pestszent- erzsébet	1.299 2.112	50 100	.	.	.	
		Pestszent- lőrinc	3.600	150	.	.	.	
		Rákospalota	4.566	200	.	.	.	
		Szentendre	2.000	150	.	.	.	
		Újpest mv.	3.011	200	.	.	.	
		Vác mv.	3.000	200	.	.	.	
Összesen	199.681	9.433	.	.	.			
Dunavecsei	111.680	4.720	.	.	.	37. Dunavecse		
Kalocsai	104.148	2.719	.	.	.	38. Kalocsa		
Kalocsa mv.	9.186	166	.	.	.			
Összesen	113.334	2.885	.	.	.	.		

A vármegye		Alföldi területen			Egyéb területen				
neve	egész- kiter- jedése: kh	hivatali kerületnek tervezett járáások							
		neve	kiter- jedése: kh	Az 1923: XIX. tc. alapján fásításra kijelölt terület: kh	neve	kiterjedése kh	Az 1935: IV. tc. alapján fásításra kijelölt terület: kh	A tervezett hivatal székhelye	
Pest- Pilis- Solt- Kiskun	2.214.522	Kiskőrüsi	165.185	17.758	.	.	.	39. Kiskőrös	
		Kunszent- miklósi	173.647	11.814	.	.	.	40. Kunszent- miklós	
		Kiskun- halas mv.	112.195	19.225	.	.	.	41. Kiskun- halas	
		Monori	.	.	12.552	.	.	.	
		Gyömrőt	.	.	14.245	.	.	.	
		Ászódi	.	.	29.976	.	.	.	
		Gödöllői	.	.	75.520	.	.	.	
		Központi	.	.	2.134	.	.	.	
		Szentendre	.	.	35.440	.	.	.	
		Váci	.	.	53.427	.	.	.	42. Vác
Budapest szív.	.	.	34.928	.	.	.	.		
Szentendre	.	.	5.241	.	.	.	.		
Vác mv.	.	.	7.774	.	.	.	.		
Összesen				271.237		5.677.0			
Sza- boles	773.209	Dalai alsó	151.075	4.686	.	.	.	43. Polgár	
		Dalai felső	63.742	478	.	.	.	.	
		Összesen	214.817	5.159	.	.	.	.	
		Kisvárdai	77.404	2.009	.	.	.	.	
		Tiszai	50.828	1.031	.	.	.	.	44. Kisvárd
		Összesen	128.232	3.040	.	.	.	.	
		Ligetalfjai	64.264	3.789	.	.	.	.	
		Nyírbátori	69.566	1.213	.	.	.	.	45. Nyírbátor
		Nyírbaktai	66.013	3.267	.	.	.	.	
		Összesen	139.843	8.269	.	.	.	.	
Nagykállói	106.219	2.121	.	.	.	.	.		
Nyírbog- dányi	87.505	1.977	.	.	.	.	46. Nyíregy- háza		
Nyíregy- háza mv.	46.593	290	.	.	.	.			
Összesen	154.317	4.388	.	.	.	.			
Szat- már- Bereg	373.044	Csengeri	72.596	932	.	.	.	47. Fehér- gyarmat	
		Fehér- gyarmati	95.171	979	.	.	.	.	
		Vásáros- naményi	75.757	579	.	.	.	.	
		Összesen	243.524	2.489	.	.	.	.	
Mátészalkai	139.520	3.050	.	.	.	.	48. Mátészalka		

A vármegye		Alföldi területen			Egyéb területen			
neve	egész- kiter- jedése: kh	hivatali kerületnek tervezett járások						
		neve	kiter- jedése: kh	Az 1923: XIX. tc. alapján fásításra kijelölt terület: kh	neve	kiterjedése kh	Az 1935: IV. tc. alapján fásításra kijelölt terület: kh	A tervezett hivatal székhelye
Vesz- prém és Vas	740.996 574.682				Összes járások	1.315.678	1.004.8	49. Veszprém
Zala és Somogy	793.647 1.163.465				Összes járások	1.957.112	2.729.0	50. Kaposvár
Zemp- len	306.806	Sárospataki	17.930	588	ua.	67.800		51. Sátoralja- újhely
		Sátoralja- újhelyi	67.239	436				
		Szerenesi	73.378	719	ua.	31.216		
		Tokaji	20.279	236	ua.	19.218		
		Sátoralja- újhely mv.	686	368	ua.	9.000		
		Összesen	179.512	2.347		127.294	714.0	
Össze- sen a 25 vár- megye (Ország)	(92.963 km ²) 16.189.909		(44.788 km ²) 1.779.567	200.002		8.410.222	49.992.4	51

Az Állami Erdészettudományi Intézet kutatásügyi osztályának irányítása alatt álló kísérleti állomások:

1. Püspökladány.
2. Kiskunhalas.
3. Szeged.

Megjegyzés: A felállítandó hivatalok helyét a lehetőség szerint már meglévő erdészeti hivatalok székhelyein terveztük.

e) Szociális szempontok.

A földreformmal beteljesült a magyar földművelőnép évszázados álma. A kiosztott föld azonban a kedvező életviszonyok folyamánaként elvárható népszaporulat részére idővel nem nyújthat megfelelő megélhetési lehetőséget, úgyhogy jelentős munkásfelesleggel kell számolnunk. Értékesítése ipari és kereskedelmi alkalmazással volna megoldható, de ennek felvevőképessége — az el nem kerülhető nemzetközi termelési verseny következtében — korlátozott. Az ebből származó munkanélküliség levezetése azonban a fásítási tervezet végrehajtásával úgyszólván teljesen megoldódna.

Az erdősítéshez szükséges maggyűjtés, csemetenevelés, a fásítandó területek talajmunkája, az ültetési és csemeteápolási munkálatok, majd idővel a fatermelés és az ezzel kapcsolatosan létesítendő

fafeldolgozó, valamint a fából származó számtalan egyéb anyagot feldolgozó üzemek, továbbá a háziipar és a méhészet, végül — az erdő vadállományának szaporodásával — a vadászattal kapcsolatos iparágak és húsfeldolgozó üzemek hatalmas állandó munkásszükségletet jelentenek és a tervezett nagymennyiségű lágyfatermeléssel a papírgondjaink is megszűnnének.

Az erdőszítéssel elérhető kiegyensúlyozottabb helyi klíma, a több csapadék, illetve a csapadékot pótló nagyobb páraszolgáltatás és a hatalmas napfénytartam áldásos hatása a zöldség-, virág- és gyümölcs-termelés beláthatatlan lehetőségét nyújtaná.

Az erdő az alföldi nép «üdvöskéje» volna, amely jobb és több kenyeret, egészséges és nyugalmas otthont biztosítana, maholnap pedig a vegyészeti tudomány fejlődésével a jó ruházkodás kérdését is megoldaná.

II. A tervezet népszerűsítése

Széchenyi István 1841-ből származó írásaiban az alföldi népi boldogulásának egyik tényezőjét a hatalmas kiterjedésű legelők fásításában jelöli meg. Megjegyzi azonban, hogy ennek legnagyobb akadályát a népnek a fával szemben tanúsított ellenszenvében látja. Ez a felfogás azóta öröndetesen kedvezően megváltozott, leginkább a már végrehajtott fásítás tapasztalt áldásos hatása által és az állami berendezkedésünk most létesített népi oktató intézményei felvilágosító munkája folytán.

Az eddig kialakult készség azonban még nem olyan mértékű, hogy a nép a fásítással járó terheket is önként vállalná. *Ezért kötelezővé kell tenni, hogy a községek bármilyen termelésre alkalmas mezőföldjeiknek 14,7% -át az alföldfásítás céljaira kötelesek felajánlani természetesen olyan helyeken, hogy a megtelepített erdő az ismeretett céloknak megfeleljen.*

Az alkalmas területek megállapítását külön bizottság végezné, amelynek tagjai lennének: az illetékes fásítási hivatal vezetője, a gazdasági felügyelő, a népiszervek helyi megbízottja és a községi előljáróság két képviselője. A bizottság határozata pedig véglegesnek volna tekintendő.

A tervszerűen kijelölt területeken teljes egészében állami költséggel létesített erdő, illetve fásítás az ingatlan birtokosának (magánbirtokos, szövetkezet és egyéb közület) tulajdonává válnék — azzal a megszorítással, hogy az új erdőtulajdonosok erdőbirtokossági társulatokká, illetve erdőgazdasági szövetkezetekké* kötelesek alakulni, az erdő állami kezelését pedig a fásító hivatalok látnák el.

* Lásd: *Dr. Benkovits Károly*: «Állami ellátás alatt álló erdőbirtokok egyesített kezelése szövetkezeti alapon, — különös tekintettel a jövedelemelosztás és az erdőrendezés szempontjaira» c., 1941. évben nyomtatásban megjelent doktori értekezését,

A fásítással elérni kívánt célt ilyen irányú rádió- és egyéb előadásokkal, falragaszokkal, (plakát) propaganda-filmekkel, sőt már az iskolás gyermekek tankönyveiben és az iskolai füzetek fedőlapjain közlendő oktató versekkel is a köztudatba kell vinni.

Ilyen falragaszok a következők volnának:

1. Kettős képet ábrázoló falragasz, baloldali képrésze fátlan, kietlen alföldi tájat ábrázol, kacskaringós, rossz állapotú úttal, amelyen gebe által vont rozoga szekér halad, bakján kókadt magyarral. A szekér mögött végeláthatatlan porfelhő húzódik, a kép előterébe torkoló út végén pedig a halál kaszája áll *Tbc* betűjelekkel. A kép felírása: «Fátlan Alföld.»

A jobboldali képrész hátterében erdő, fasorokkal váltakozó művelt mezőföldek, az átvonuló betonúton táncoló paripáktól vont típuszekér, bakján pirospozsgás magyarral, a kép előterében pedig virágos rét, körtáncot járó, egészségtől duzzadó magyarkákkal. Felírása: «Erdős Alföld.»

2. Falragasz. Erdős, piroseserepes háztetejű tanyákkal tűzdelt tájrészek, fasorokkal szegélyezve, amelyek előterében hatalmas búzatenger ring. Felírása: «Az erdő biztosítja mindennapi kenyeredet.»

3. Falragasz. Árvízzel borított táj, a magaslaton imádkozó embercsoporttal, amelyből egy anya nyújtja ki karjait a rohanó habokon úszó hőleső felé. Felírása: «Csak az erdő védhet meg ettől.»

A film hasonló képeket tartalmazna, továbbá az orosz, amerikai és lengyel hasonló fásítások eredményeit mutatná be, a kezdeti állapotok szembeállításával.

1. Édesanyám!

Lidérc ül a mellemen,
Attól nehéz lélekzetem.

Kisleányom!

Az ablakot kitárom,

Akácvirág illata

A lidércet űzze tova.

2. Akácerdő vigyázok rád,
Mert öntözöd harmattal
A ringó búzatáblát.

3. Hömpölyög a Tisza árja
Szeles erdő útját állja,
El ne nyelje kis falunkat
Veszedelmes sötét árja.

4. Zúg a harang, omlik a gát,
Édesapám védjed a fát,
Kis falunkat megvédi majd,
Mert a sok fa útjában áll.

III. A tervezet 20 évre szóló beruházási és évi költségsszükséglete.

A fásítási tervezet első ütemében az 1923:XIX. tc. alapján már kijelölt 200.000 kh. alföldi, valamint az 1935:IV. tc. rendelkezése értelmében megállapított, mintegy 50.000 kh. kopárterületet kellene beerdőstenni, ezekről a felvételek már annakidején elkészültek, tehát a munkálat gyorsabb végrehajtása remélhető.

Az évenként befásítandó terület tehát 12.500 kh lenne. Ennek anyag és munkaköltsége, személyzeti és dologi kiadásai, valamint az egyszeri beruházás — a mai anyagárak és munkabérek alapulvételével kb. a következőképen alakulna,

1. Anyag- és munkaköltség 1 kh akác telepítése esetén:

Talajmélyszántás	120 Ft
Ültetési sorok és csemetegödrök kijelölése: 3 férfinapszám à 19 Ft	57 „
5000 drb. csemete ára szállítással 1000 drb-onként 40 Ft	200 »
Csemeteültetés: 15 férfinapszám à 19 Ft és 10 női napszám à 15 Ft	435 »
A kiültetett csemeték töremetszése: 2 férfinapszám à 19 Ft	38 »
40%-os pótlás (csemete és munkabér)	254 »
Évi 3-szori kapálás 2 éven át és nyesés: 40 napszám à 19 Ft	760 »

Osszesen: 1.744 Ft

a 12.500 kh-on . . . . . 21.800.000 »

2. A 62.5 millió drb. csemete neveléséhez szükséges 625 kh csemetekert fenntartási költsége: kh-ankint 100 Ft . . . . . 62.500 Ft.

3. A fásítási főosztály, a 2 főfelügyelő, az 51 erdőtelepítési hivatal és 3 kísérleti állomás személyzeti és dologi kiadásai

63 erdőmérnök	à 1200 =	75.600
54 kisegítő	à 600 =	32.400
117 utíkköltség	à 200 =	23.400

54 munkahely dologi kiadásai à 100 = 5.400

havi kiadás	136.800	
egy évre tehát		1.641.600 Ft.

Az 1., 2. és 3. tétel végösszege, mint évi összes kiadás: 23,504.100 Ft

Egyszeri beruházás lenne a csemetekertek kerítéssel, szerszámokkal és szerszámkamrával való felszerelése, ez kh-ankint mintegy 3000 Ft-ot, a 625 kh csemetekertre tehát 1,875.000 Ft-ot jelent. További kiadások: hivatalonként egy gépkocsi, ez — 51 erdőhivatalt és 3 kísérleti állomását véve számításba — mintegy 1.6 millió Ft befektetést igényelne, valamint a kísérleti állomások mintegy 300.000 Ft értékű laboratóriumi felszerelése.

Az összes beruházás tehát mintegy 3, 775.000 Ft volna.

A mélyszántás elvégzéséhez a mezőgazdaság részére létesített traktorállomásokat kellene igénybe venni, ennek a munkálatnak a költségét az 1. alatti összeg már magában foglalja.

A tervbevett összes befektetés jövedelmezőségi számítása a következő,

Az évenként esedékes mintegy 23.5 millió forintnak — mint 3%-kal kamatozó járadéknak — a 20. év végén számított tőkeértéke mintegy 630 millió Ft volna, az egyszeri behúrást célzó 3,775.000 Ft 20 év alatt kamatosított tőkeértéke pedig mintegy 6.8 millió forint lenne.*

A kettő összege 636.8 millió forint; ez a hasznos befektetés a 21. évben 1.7 milliárd nemzeti erdőtőke-vagyonszaporulatot és a véghasználatnak az államot megillető 25%-a — mint valóságos járadékjövdelem — 416 millió forintnak megfelelő tőkeértéket eredményezne. (ld. a I/d fejezetet.)

Az arány tehát a befektetett tőke 266%-át meghaladó nemzeti tőke-vagyonszaporulat, valamint a 65.3%-át meghaladó valóságos bevételi tőkeérték. $(636.8 \text{ millió} \times 2.66 = 1.7 \text{ milliárd}; 636.8 \text{ millió} \times 0.653 = 415.8 \text{ millió})$

Vagyis a 20 év alatt a befektetés végeredményében a 636.8 millió Ft összeg 34.6%-a volna; ez évente mintegy 11 millió forintot jelentene. (kh-ankint mintegy 880 Ft-ot.) A számítás menete a következő: $[(636.8 - 416.0) : 20] : 12.500 = 800$. Tehát 1 kh erdősíési költsége az első 20 évi időszak alatt az eredetileg befektetett 1744 Ft-tal szemben végül már csak 880 Ft, vagyis 50%-kal kevesebb lenne.

A 41. évben pedig — a jelzett valóságos évi kiadásoknak az erdősíítendő területhez viszonyított $(40.000 \text{ kh} : 12.500 =)$ 3.2-szeresét véve számításba — az évi járadék tőkeértéke mintegy 2.02 milliárd Ft volna, ez a befektetés mintegy 7 milliárd forint nemzeti erdővagyon-tőkeszaporulatot és a véghasználatok 25%-ában mint valóságos állami jövdelem 1.7 milliárd forintnak megfelelő tőkeértéket eredményezne. (Lásd az I/d fejezetet.)**

Az arány tehát a befektetett tőkét 350%-kal meghaladó nemzeti vagyontőke-szaporulat és 85%-át meghaladó valóságos bevételi tőkeérték.

Vagyis a 21. évvel kezdődő 20 év alatt az évenként esedékes befektetés végeredményben kb. $(2.0 - 1.7)$ milliárd; $20 = 15$ millió Ft lenne (kh-ankint mintegy 375 Ft). Ez az összeg az említett hatalmas erdőtőkevagyon teremténé meg és ezzel az erdő és mezőgazdasági termelés szempontjából, továbbá a közegészségügyi és szociális vonatkozásban, valamint az árvízvédelemmel kapcsolatosan ismertetett belátatlan lehetőségeket nyújtaná.

$$* 23.4 \text{ millió} \times \frac{1.03^{20} - 1}{0.03} = 630 \text{ millió}; 3,775.000 \times 1.03^{20} = 6.8 \text{ millió}$$

$$** (23.4 \text{ millió} \times 3.2) \times \frac{1.03^{20} - 1}{0.03} = 2 \text{ milliárd}$$

$$(3,775,000 \times 3.2) \times 1.03^{20} = 21.8 \text{ millió}$$

IV. Szervezeti és munkaköltség időrendi esedékessége

Az alföldi és közérdekű erdőtelepítési tervezet hatályba lépésével a kimutatott költség-szükséglet a végrehajtó munkálatok mértékének arányában volna folyósítandó, a következőképen.

Legelső kívánalom a végrehajtó szervezetnek a kijelítése, csemetekertek létesítése és üzembehelyezése, valamint a beerdősítendő területeknek a célszerűségi szempontok szerinti megállapítása és határpontjainak kijelölése.

Ezeket a munkálatokat 1 év alatt kellene befejezni, úgyhogy az első évben a tervezett III. fejezete alatt tárgyaltaiból a következő költség-szükséglet lenne esedékes:

a) személyzeti kiadások	1,641.600 Ft
b) 625 kh csemetekert létesítése	1,875.000 »
c) 62.5 millió drb. csemete termelési költsége: 1.000 drb-onként 40 Ft-tal számolva	2,500.000 »
d) 3 kísérleti állomás felszerelése	300.000 »
e) 51 terepjáró gépkocsi beszerzése	1.600.000 »
f) A II. fejezetben ismertetett kijelölő biztosok napidíja a 44 alföldi erdőtelepítési hivatalnál: egyenként 4.545 kh beerdősítendő terület meg- állapításához 40 munkanapot és munkanapon- ként 2 napszámért számítva $(44 \times 3 \times 40 \times 2 \times 19)$	200.640 »
Összesen:	8,117.240 Ft

A következő évvel kezdődőleg pedig a III. fejezet 1., 2. és 3. pontjai alatt kimutatott 23,447.850 Ft válik már minden évben esedékessé.

V. A kormányrendelet tervezetének vázlata

1.

Az Alföld közegészségügyi és szociális viszonyainak megjavítása, mezőgazdasági termelésének felvirágoztatása, felállításának biztosítása, valamint az országos árvízveszély elhárítása érdekében az 1923:XIX. tc., illetve az 1935:IV. tc. vonatkozó rendelkezéseinek szükséges végrehajtása.

2.

A befásítandó terület az Alföld 6.78 millió kh termékeny területének a 14.7%-a, vagyis 1 millió kh, továbbá mintegy 50.000 kh kopár, összesen tehát 1.05 millió kh.

Erre a célra az alföldi községek és városok magánbirtokosai, szövetkezetei és egyéb közületei földtulajdonosoknak — a természetlenk figyelemmel kívül hagyásával — 14.7%-át kötelesek felajánlani oly részeken, hogy befásításukkal (erdősítés) az 1 pontban ismertetett cél eléréssék.

3.

Az erdősítendő mezőgazdasági területek célirányos kijelölését a «Nagy-alföldi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat» keretében felállított alföldi és közérdekű telepítési erdőhivatalok (következőkben: erdőhivatal) vezetőjéből, az illetékes vármegyei gazdasági felügyelőből, a népi szervezetek kiküldötteiből és az illetékes községi előljáróság két képviselőjéből álló bizottság végzi el, amelynek döntése véglegesnek tekintendő.

Az 50.000 kh kopárt azok a területek alkotják, amelyeket az erdészeti hatóságok tervszerűen közérdekű fásításra az ország egész területén ezideig már kijelöltek, illetve kijelölnek.

4.

A kimutatott 1.05 millió kh terület 40 év alatt fásítandó be olyképen, hogy az első 20 évi időszakban 200.000 kh alföldi terület és 50.000 kh kopár kerül befásításra, vagyis évente 12.500 kh, a 21 évvel kezdődőleg pedig évenként 40.000 kh alföldi terület.

5.

A kívánalmaknak megfelelő tervszerű fásítási munkálatokat (szélfogó erdőpászták, erdőtestek, mezőföldek erdőkezelései) az erdőhivatal végezteti el államköltségen. A létesített fásítás a föld tulajdonosának a tulajdonává válik, az új tulajdonosok kötelesek azonban erdőbirtokossági társulattá, illetve erdőgazdasági szövetkezetté alakulni, a fásított területek kezelését pedig az erdőhivatal látja el.

A szegély- és tanyafásítást minden földtulajdonos a saját költségén köteles végrehajtani, erre a célra igény csemetét kap.

6.

A fásítással okozott esetleges árnyékolást a szomszédos mezőföld tulajdonosai minden kártérítés nélkül eltérni kötelesek.

7.

A kötelezően felajánlott területek a fásítás megkezdésével teljes adómentességet élveznek egészen a véghasználat megkezdéséig.

A fásításból származó minden jövedelmet az erdőbirtokossági társulat — erdőgazdasági szövetkezet, illetve az arányrészeknek megfelelően a birtokosság (szövetkezet) tagjai élvezik, a véghasználatok jövedelmének 25%-a azonban a fásítási munkálatok megváltása fejében az államot illeti meg.

8.

A fásított területeken semmiféle legeltetés vagy alomhasználat nem engedélyezhető, még kivételben sem!

9.

A fásítási tervzet végrehajtását a tervzetben ismertetett 51 erdő-

hivatal és 3 kísérleti állomás végzi el, ezek központi irányítását és felügyeletét az «Alföldi és közérdekű erdőtelepítési» főosztály látja el.

10.

A fásítási munkálatok egyöntetűen tervszerű és eredményeiből végrehajtása érdekében az ország területe tiszán-túli és tiszán-innemi tájkörzete szerint — két felügyeleti területre tagozódik; ezek teendőit kiterjedtebb jogkörrel felruházott és a főosztálynak alárendelt közvetlen irányító és javaslattevő egy-egy kiváló szakember (fásítási főfelügyelő) látja el Debrecen, illetve Budapest székhellyel.

11.

Az árvízvédelem hatályosabbá tétele érdekében a folyóink vízgyűjtő medencéiben lévő erdőket védérdőkké kell nyilvánítani és állami tulajdonba venni.

12.

A fásítási kormányrendelet részletes intézkedéseit a végrehajtási utasítás fogja tartalmazni.

13.

A kormányrendelet elfogadása napján lép életbe.

*

Ezzel a tervszellettel a magyarság sorskérdését a kormányzat kezébe tesszük le.

Végrehajtásával életre kelne *Széchenyi István* «Virágos Magyarország»-a: «Befásítom a nagy magyar szteppét, oázist teremtek a nagy Szaharában, ez lesz a világ legszebb nemzeti parkja, Európa veteményeskertje, ott lesz a Dunamedence éléskamrája és a kamara gazdáinak büszke, dolgozó magyar parasztok lesznek.»

Az idő sürges, mert «nemzeti nagylétünk nagy temetője»

az ALFÖLD!

Ezúton fejezem ki köszönetemet *Berzenkóvits Antal* miniszteri tanácsos, *Tárczy Pál* főerdőtanácsos és *Nagy László* erdőtanácsos uraknak, akik kiváló elméleti és gyakorlati ilyen irányú szaktudásukkal munkám megírásában támogattak.

Szakirodalom:

Kaán Károly: Erdőgazdaság-politikai kérdések.

Kaán Károly: A Magyar Alföld.

Nagy László: Tiszai fás kultúra.

Dr. Ijjász Ervin: Az erdő szerepe a természet vízháztartásában.

Lampé Hugó: A Tiszavölgy szerepe mezőgazdaságunk újjáépítésében.

Kun László: Az erdők hatása a Mississipp-i árvizeire.

Projet de plantation des forêts sur l'Alföld et d'autres reboisements d'intérêt public. La Grande Plaine Hongroise (Alföld), dépourvue de bois et exposée aux jeux des vents nuisibles, occupe une superficie totale d'environ 4.3 million hectares. Pour empêcher qu'elle continue à devenir un désert

semblable au Sahara; et pour que le tuberculose ne puisse pas y se propager, il n'y a qu'un seul moyen: plantation des forêts. Par son effet modérateur de la circulation de l'air, par sa capacité conservatrice de la précipitation et en fournissant en abondance de l'évaporation, la forêt a une influence très favorable sur le climat extrême, et peut créer sur l'Alföld des conditions très appropriées pour la culture agricole et pour une vie humaine plus saine, car ici la durée du soleil, pendant la période de la végétation, peut surpasser même 2000 heures par an. Pour pouvoir augmenter la production agricole actuelle avec 30 à 50% et assurer une culture rurale intensive, il faudra créer environ 600.000 ha des forêts sur l'Alföld et les placer conformément aux buts, en variant avec les champs et terres labourées. En outre, le boisement sur une grande échelle pourra avoir son importance encore au point de vue de la protection contre les inondations et d'autre part la conservation naturelle de l'eau nécessaire pour l'arrosage.

L'accroissement annuel de toutes les forêts de la Hongrie (il s'agit de peuplements bien détériorés) et dont la superficie totale est d'environ 1,2 million ha, ne couvre que 20% de nos besoins en bois. Tout le reste devrait être procuré par voie de l'importation du bois. Mais en exécutant le reboisement de 600.000 ha pendant 40 années — comme l'auteur le propose — le taux de boisement du pays pourra atteindre le 19%, (au lieu de 8% en réalité et de 12,6% selon les données actuelles de la statistique) et la superficie forestière totale du pays deviendra 1,8 million ha et dont l'accroissement annuel — (en se conformant aussi aux méthodes modernes rationnelles de la gestion des forêts) pourra nous fournir le 6 million m³ du bois, c'est à dire: couvrir le total de notre besoin en bois.

Les 600.000 hectares à boiser font le 14,7% de la surface agricole actuelle de l'Alföld. D'après la proposition de l'auteur, chaque propriétaire de terre (sans exception) devrait être obligé à offrir 14,7% de sa terre pour y planter des forêts — en y conservant leur droit de propriété. — La délimitation des terres à boiser devrait être effectuée par une commission d'experts; les travaux de boisement sont à la charge de l'État; mais les propriétaires des forêts créées soient obligés à former des associations ou de coopératives forestières, pour assurer ainsi la gestion rationnelle des forêts en question. Le 25% du revenu de la coupe finale est dû à l'État comme dédommagement.

Pour qu'on puisse exécuter cet immense travail, l'auteur propose la création d'une organisation sous la direction des experts éminents et de le partager en deux conservations forestières, avec 51 cantonnements forestiers et 3 stations de recherches forestières.

Les frais de boisements — en considérant les salaires d'aujourd'hui — atteindront 23 million forint par an. L'installation est nécessaire du point de vue de l'intérêt public et voudra créer un capital forestier d'une valeur de 7 milliards forint, dont le rendement annuel correspondra à peu près à 2 million m³ de bois, soit à 200 million forint.

Les travaux de l'exécution du boisement (préparatifs du sol, pépinières, plantations, etc.), la gestion des nouvelles forêts, l'industrie du bois, la chasse, l'apiculture, etc. donnent lieu à faire employer un grand nombre des travailleurs, ce qui augmentera le niveau du bien-être général de la population de l'Alföld.

An Afforestation Project for the Hungarian Great Plain and Barren Areas. Afforestation is the only measure which may improve agriculture, health and water-conditions on the Great Plain. According to the project of author every landowner should be obliged to place 14.7 per cent of his property at the disposal of afforestation carried out by the State. Thus in 40 years a plus of 600.000 hectares would increase Hungary's wooded area from the today 12.6 to 19 per cent and could provide the country with

the lacking forest products. The realisation of this project should be the task of a special branch of the National Great Plain Forestry Enterprise just to be established. To carry out the work in detail 51 forest offices and 3 experimental stations are planned. (See the map and tables.) A calculation of expenses and income is given by the author too.

Aufstellungsplan für das Ungarische Tiefland und Opländereien. Aufzucht ist der einzige Weg, auf welchem eine wesentliche Besserung der landwirtschaftlichen u. geandheitlichen Verhältnisse, sowie der Wasserwirtschaft des Tieflandes erreicht werden kann. Verf. schlägt vor: alle Grundeigentümer sollen verpflichtet werden 14,7% ihres Besitzes der durch den Staat auszuführenden Aufforstung zur Verfügung zu stellen. So würde in 40 Jahren die Gesamtwaldfläche Ungarns mit 600.000 ha anwachsen und das Bewaldungsprozent vom heutigen 12,6 auf 19, steigen; dadurch wäre aber auch die derzeit noch fehlende Holzmenge gesichert. Die Verwirklichung des Planes sollte einer besonderen Stelle der jetzt ins Leben gerufenen Forstwirtschaftlichen Nationalunternehmung «Tiefland», bzw. den 51 Forstämtern und 3 Forschungsstationen der Sonderstelle (s. Karte u. Tabellen) anvertraut werden. Verf. dient auch mit einem Kosten- u. Einkommenvoranschlag.

A mézészégetés mint erdőgazdasági mellékhaszonvételel

Iby Gábor

1. A mellékhaszonvételekről általában.

Erdőgazdasági mellékhaszonvételeknek azokat a tevékenységeket nevezük, amelyek nem közvetlenül a faválasztékok értékesítését vagy feldolgozását végzik, hanem az erdőbirtok területével összefüggő más terméket dolgoznak fel vagy értékesítenek.

A mellékhaszonvételeket két csoportba oszthatjuk. Először azokra a tevékenységekre, amelyek a faállomány létezésével, valamint az erdőgazdálkodással, azaz a faállomány nevelésével vagy használatával közvetlenül összefüggnek. Másodsor azokra, amelyek nem függenek össze az állomány létezésével, nevelésével vagy használatával, hanem kizárólag az erdőbirtok területének egyéb tartozékaként hasznosíthatók. Hogy példával éljek: elsődleges mellékhaszonvételel a gomba értékesítése, mert hisz az ehető gombák legnagyobb része a faállomány által védett erdőtalaj terméke, tehát az erdő létezését okvetlenül feltételezi. Nem elsődleges mellékhaszonvételel azonban már pl. egy erdőbirtokhoz tartozó bazaltbánya, földfestékbánya, halastó stb. Vannak olyan mellékhaszonvételek, amelyek tartozhatnak mind az első, mind a második csoportba. Ilyen pl. a mezőgazdaság, amely — köztieshasználatként alkalmazva — a faállomány létezésével összefüggő elsődleges mellékhaszonvételeknek, egyébként azonban — mint az erdőhöz tartozó egyéb mezőgazdaság — csak másodlagos mellékhaszonvételek tekintendő.